

Kosmetisk tandbehandling

Denne brochure er et supplement til de oplysninger, som din tandlæge har givet dig.

Tandlæge:

© Information fra
Tandlægeforeningen
Tlf. 70 25 77 11

Denne patientvejledning er udarbejdet af over tandlæge Ulla Pallesen, Tandlægeskolen, Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet, Københavns Universitet i samarbejde med Tandlægeforeningen.

Billeder: Ulla Pallesen

Oplag: 5.000
Januar 2011

Blegning
Tandsmykker
Piercing
Facader og kroner
Plastikkirurgi

Kosmetisk tandbehandling

Flere og flere går i dag meget op i deres udseende og får lavet indgreb på kroppen for at blive smukkere. Det gælder også tænderne. Hvor man tidligere kun behandlede tandsygdomme, foretages der i dag indgreb på ellers raske tænder for at gøre dem pænere. Tænderne er vigtige elementer i ansigtets helhed, og nogle mener, at et attraktivt smil kan føre til større selvværd. Mange ønsker også at få det samme hvide smil, som vi dagligt møder i ugeblade, på tv og i film.

Kosmetisk tandbehandling dækker over:

- Blegning
- Tandsmykker
- Piercing
- Facader og kroner
- Plastikkirurgi

Tænder kan gøres hvidere, formen kan ændres, mellemrum kan lukkes, tandkød kan hejses op og ned, og der kan sættes smykker på tænderne. Men hvad betyder det for tandsundheden nu og på lang sigt?

Her bør man skelne mellem nødvendige og unødvendige behandlinger. Ved nødvendige behandlinger, hvor tænderne har været syge og har brug for behandling, må man leve med eventuelle bivirkninger. Men når det drejer sig om raske tænder, der udsættes for kosmetiske behandlinger, bør man tænke lidt mere over, hvilke bivirkninger der kan være. For tænderne skal holde hele livet uden for mange reparationer.

Mange ønsker at få det samme hvide smil, som vi dagligt møder i ugeblade, på tv og i film

Blegning

Når det gælder misfarvning af tænder, er kaffe, te, rødvin og cigaretter nogle af de største syndere. Men tændernes farve kan også ændres som en naturlig del af det at blive ældre, fordi emaljen slides, og tandbenets varme farve skinner igennem. Misfarvning kan også forekomme, hvis emaljen ætzes væk i forbindelse med et stort forbrug af læskedrikke eller frugt. Tænder kan ligeledes se misfarvede ud, hvis de har store gamle fyldninger, er snavsede eller sidder på en speciel måde i tandrækken, og her hjælper blegning ikke.

Blegede tænder i overkæben

Det aktive stof i tandblegemidler er brintoverilte. Det trænger ind i tanden og kan fjerne eventuelle farvestoffer, der er trængt ind. Det er imidlertid vanskeligt at forudsige, hvor godt en blegning vil virke, og man skal bestemt ikke regne med altid at få det helt store tandpastasmil bagefter.

Desværre opløses der ganske lidt af tandens emalje, hver gang der bleges, og behandlingen må derfor ikke gentages for ofte. Opløst emalje gendannes ikke ligesom håret på hovedet, der blot vokser ud igen, hvis det bliver ødelagt af blegning. Man skal passe meget mere på tandemaljen, og det er vigtigt, at en tandlæge eller tandplejer vurderer, om en blegning er mulig – altså om misfarvningen skyldes, at der er trængt farvestoffer ind, og om emaljen kan tåle behandlingen.

Mange får lidt ondt i tænderne, mens der bleges, og det kan specielt være slemt, hvis man i forvejen har følsomme tandhalse. Det kan være nødvendigt at stoppe behandlingen eller holde en pause undervejs. Heldigvis holder isningerne som regel op efter et par dage.

Efter en blegning vil tænderne i de første dage være mere modtagelige for nye farvestoffer. Holdbarheden af en blegning afhænger af, hvor mange farvestoffer tænderne udsættes for. En genblegning kan blive aktuel efter 2-3 år.

Blegning hjemme

*Den ene
fortand er
misfarvet,
fordi den er
rodbehandlet*

*Efter en bleg-
ning indefra i
tanden, som
blev sat i gang
hos tandlægen,
lykkedes det
i løbet af tre
uger at lysne
tanden*

Man bør aldrig blege tænder hjemme uden først at have talt med en tandlæge/tandplejer om det. Det er desuden vigtigt at følge vejledningen nøje, når man bleger tænder hjemme ved hjælp af en blegeskinne fra tandlægen/tandplejeren.

Specielt skal man passe på, at blegemidlet ikke kommer på tandkødet eller ned i maven. En hjemmeblegning tager oftest 2-3 uger, hvor skinnen med blegemidlet sidder på tænderne i 1-2 timer om dagen eller hele natten.

Blegning på tandklinikken

Ved blegning hos tandlægen/tandplejeren anvendes en højere koncentration af blegemiddel, og behandlingen kan derfor udføres på 1-2 timer. Tandkødet bliver her dækket af, så det ikke ætzes. Effekt, holdbarhed og bivirkninger er de samme for begge blegemetoder, hvilket også de fleste steder gælder prisen.

Regler fra Sundheds- og Miljøstyrelsen

- Blegning af tænder skal altid foregå med en indledende undersøgelse og information hos en tandlæge/tandplejer
- Det er ikke tilladt at blege tænder hos frisør eller kosmetolog
- Tandblegemidler med mere end 0,1 % brintoverilte må ikke sælges i Danmark (mindst 3% er nødvendigt for at blege tænder)
- Tandblegning med højere koncentration af brintoverilte end 0,1 % må udføres hos tandlæge/tandplejer
- Kosmetisk tandblegning må ikke udføres på unge under 18 år
- Personen skal have betænkningstid på min. 2 dage, før kosmetisk tandblegning må udføres

Gode råd om tandblegning

- Bleg kun tænder, hvor det er nødvendigt
- Hvis du har behov for tandblegning, så tal med din tandlæge/tandplejer om, hvorvidt tænderne kan bleges, og eventuelle bivirkninger
- Ved hjemmeblegning følges tandlægens/tandplejerens blegeanvisninger nøje
- Gentag kun blegning sjældent
- Køb aldrig blegemidler på nettet! De er oftest ulovlige og kan indeholde stoffer, der skader dine tænder
- Hvis man er solbrændt eller bruger mørk læbestift, ser tænderne lysere ud.

Tandsmykker

Et tandsmykke limes på tanden med en speciel plastlim, hvor der først ætzes i tandens overflade for at få det til at hænge fast. Limen kan være svær at få af igen, og når smykket tages af, efterlades der ofte en gullig plet på tanden. Hvis limen skal helt væk, slibes der ofte ind i den sunde emalje. En anden bivirkning ved et tandsmykke er, at det kan være svært at børste rent, og sker det ikke, kommer der caries og tandkødsbetændelse.

Tandsmykke

Et tandsmykke ser kun pænt ud helt tæt på. På afstand kan det ligne et stykke efterladt salat!

Piercing

Piercinger i tungen er blevet populære. Desværre kan de forårsage store skader. Metalkuglen kan næsten ikke undgå at ramme tænder eller tandkød. Ofte splintres emaljen af skærekanterne på fortænderne. Hvis en tand får et rigtigt hårdt slag af kuglen, kan den dø, blive misfarvet og skulle rodbehandles. Men kuglen kan også flække tanden helt, hvis tænderne ved et uheld rammer hårdt om den. Hvis det går helt galt, skal tanden trækkes ud.

En piercing i læben kan gnide så uheldigt på tandkødet, at det trækker sig langt ned ad rodooverfladen. En blotlagt rod kan gøre ondt og ser ikke pæn ud. Det er særligt uheldigt for unge mennesker, fordi tænder og tandkød helst skal holde hele livet.

En tungepiercing har ramt den lille nederste fortand så hårdt, at nerven er død. Tandens er blevet mørk og skal nu rodbehandles

Piercinger skader, når de er tæt på tænder og tandkød!

Facader og kroner

Har man en eller flere meget grimme tænder, er der mulighed for at gøre dem pænere med plast eller keramik. Både facader (hvor forsiden dækkes) og fuldkroner (hvor hele tanden dækkes) kan gøre tænder lysere og give dem en anden facon. Nogle gange kan materialet limes helt uden på tanden, mens det andre gange er nødvendigt at slibe sund tand væk for at skabe plads til det kunstige.

Når misfarvninger skal dækkes, eller når en overgang mellem tand og plast/keramik skal være usynlig, gemmes materialet ofte under tandkødet. Den kunstige overgang mellem plast/keramik og ens egen tand er ikke altid let at holde ren, og tandkødet kan blive rødt og irriteret. Der kan også komme caries i tanden ind under plast og keramik, når der ikke holdes rent.

Hvis det er muligt at lave den kosmetiske behandling, uden at tanden slibes, vil der være indbygget fortrydelsesret i behandlingen. Derimod vil en tand, der slibes, altid fremover skulle have en plast- eller keramikerstatning, som desværre ikke holder evigt. Det kan sagtens ske, at en facade på en tand ved flere ganges omlavning må blive til en fuldkrone, fordi der hver gang slibes mere og mere af tanden.

Plast

Mellemrummet mellem de to fortænder og det beskadigede hjørne på den ene tand generede patienten

Her er mellemrummet lukket og hjørnet lavet ved at lime plast uden på tænderne

Kosmetiske plastbehandlinger kan ofte laves uden, at der slibes på tanden, f.eks. når mellemrum mellem tænder lukkes, eller en lille tand gøres større. Det

æstetiske resultat vil ofte være rigtig godt, men desværre er holdbarheden ved plast ikke så god som ved behandling med keramik.

Plasten vil med årene blive misfarvet – specielt i kantområderne – og der kan brække lidt af. Derfor vil det være nødvendigt at vedligeholde en behandling med pudsning eller reparation, indtil den endeligt laves om. Behandlingen kan dog udføres ved et enkelt besøg hos tandlægen og er derfor ikke så kostbar som behandling med keramik.

Keramik

Fortænderne er slidte, ætsede, og der er brækket lidt af skærekanterne på de to midterste

Her er der limet tynde porcelænsfacader på de to midterste fortænder, og gamle plastfyldninger i tænderne ved siden af er blevet skiftet til nye

Når den kosmetiske behandling udføres i keramik, skal der altid slibes på tanden – mest til fuldkroner, mindre til facader. Selve facaden/ kronen fremstilles oftest af en tandtekniker ud fra et aftryk, som tandlægen tager af den tilslebne tand. Keramikken limes på tanden med en plastcement. Proceduren er mere kompliceret end ved behandling med plast, hvilket også er årsagen til den højere pris.

Det æstetiske resultat ved behandling med keramik er oftest bedre end ved behandling med plast, hvilket også gælder holdbarheden.

- Mellemlum mellem fortænderne er sundt, der kommer ikke caries
- Plastbehandlinger kan ofte laves uden, at der slibes på tanden
- Plast holder ikke så godt som keramik
- Der skal altid slibes på tanden, før der laves behandling med keramik
- Kosmetisk plastbehandling kræver vedligeholdelse
- Ubehandlede sunde tænder er lettere at holde rene end behandlede

Plastikkirurgi

Tandkødet langs tænderne betyder meget for tændernes æstetik. Hvis det f. eks. har trukket sig tilbage og blotlagt en rod, så tanden ser lang ud, kan det for nogle synes uæstetisk. Det samme gælder, hvis tandkødet omvendt dækker for meget af en tand, så den ser lille og mørk ud. I nogle tilfælde kan det hjælpe med plastik-kirurgi, hvor tandkød enten trækkes ned eller fjernes.

Tandkødet har trukket sig tilbage, så tanden er blevet følsom og uæstetisk

Ved en plastik-kirurgisk operation er tandkødet trukket ned, så det dækker den blottede og følsomme rodoverflade

Tænk dig om

Husk, at rene, sunde og ubehandlede tænder på lang sigt er det bedste, man kan have. Behovet for den hvide perlerække ændres med alderen, og man skal passe på ikke at kaste sig ud i unødvendig kosmetisk behandling som ung, hvis det skader én som gammel. Derfor er det vigtigt at tage en grundig snak med tandlægen om muligheder, bivirkninger, holdbarhed, økonomi og ikke mindst tandsundheden på lang sigt, før man beslutter sig for kosmetisk tandbehandling. Ofte findes der milde løsninger, som kan forbedre udseendet, uden at man går på kompromis med, hvad der er sundt for tænderne.

Gode råd efter kosmetisk tandbehandling

- Vær indstillet på, at du kan få ondt i tænderne efter en tandblegning
- Undgå kraftige farvestoffer lige efter blegning
- Har du piercinger tæt på tænder og tandkød, så fjern dem!
- Plast og porcelæn under eller tæt på tandkødet kræver ekstra god mundhygiejne
- Tal med din tandlæge/tandplejer om, hvilke hjælpemidler du skal bruge ud over tandbørsten til at holde rent
- Vær indstillet på, at kosmetiske behandlinger ikke holder evigt, og at indgrebene ofte bliver større, hver gang der laves om